

Fremtidens kontanter

Der er brug for kontanter i Danmark – også i fremtiden. For at sikre, at kontanter også fremover er et sikkert og effektivt betalingsmiddel, må pengesedlernes design og sikkerhedselementer være på forkant med den teknologiske udvikling. Nationalbanken vil derfor udstede en ny seddelserie, forventeligt i 2028-2029, og ældre seddelsier skal udfases. Alle andre seddelsier end den nuværende serie fra 2009 (med broer og oldtidsfund) bliver derfor ugyldige efter 31. maj 2025. I den kommende seddelserie vil der ikke indgå en 1000-kroneseddel, og 1000-kronesedlen i den nuværende serie udgår også som gyldigt betalingsmiddel i Danmark efter 31. maj 2025.

Kontakt

Teis Hald Jensen
Kommunikations- og presserådgiver
tehj@nationalbanken.dk
+45 3363 6066

Peter Levring
Kommunikations- og presserådgiver
pnbl@nationalbanken.dk
+45 33636383

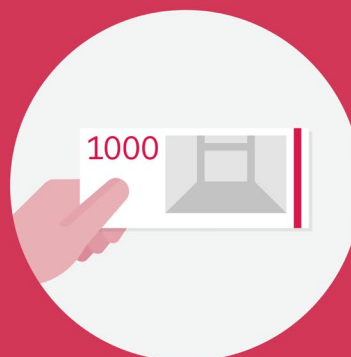
**Ny seddelserie
udgives**

fra 2028-2029

**Ældre seddelsier
bliver ugyldige**

efter 31. maj 2025

**1000-kronesedlen
bliver ugyldig**

efter 31. maj 2025

Der er brug for kontanter i Danmark – også i fremtiden

For nogle danskere er kontanter stadig et vigtigt betalingsmiddel i hverdagen, for andre er de praktiske til småindkøb på loppemarkedet, fødselsdagsgaver eller lommepege til børnene. Nogle bruger kontanter, fordi de ikke føler sig trygge ved at bruge elektroniske betalingsmidler. For andre har kontanter i dag mest symbolsk betydning. I dag foregår 1 ud af 10 betalinger i butikkerne fortsat med kontanter.

Nationalbankens analyse af kontanter viser, at der fortsat er brug for kontanter i Danmark – og danskerne skal kunne anvende kontanterne som et sikkert og effektivt betalingsmiddel. De nuværende pengesedler, med motiver af danske broer og oldtidsfund, er fra 2009, og som på alle andre områder i samfundet er der sket store teknologiske udviklinger siden da – også blandt dem, der forsøger at forfalske sedlerne.

Kontanter er fortsat et sikkert betalingsmiddel i dag og i de kommende år. Men skal danskerne også på sigt have tillid til kontanterne, må designet og produktionen af sedlerne hele tiden være på forkant med den teknologiske udvikling. Derfor sætter Nationalbanken gang i arbejdet med at udvikle en ny seddelserie.

Vi ændrer kontanterne for at bevare dem

For at fremtidssikre kontanterne som et sikkert og effektivt betalingsmiddel har Nationalbanken taget initiativer på tre områder:

1

Danmark skal have en helt ny seddelserie baseret på de nyeste teknologier til at forhindre forsøg på forfalskninger. De nye sedler forventes at blive lanceret i 2028-2029, og serien vil bestå af 50-, 100-, 200- og 500-kronesedler, men ikke en 1000-kroneseddel. De nye sedler vil få nyt udseende og motivtema. Når den nye seddelserie sendes i cirkulation, vil den erstatte vores nuværende seddelserie over en årrække.

2

Alle andre sedler end de nuværende med motiver af broer og oldtidsfund (2009-serien) vil være ugyldige som betalingsmiddel efter 31. maj 2025. Det omfatter alle ældre seddelser – fra den såkaldte 'ombytningsserie' (1944-serien) til og med serien med portrætter og kirkekunst (1997-serien). Se illustrationen af de omfattede seddelser i figur 1.

3

1000-kronesedlen i den nuværende seddelserie med motiver af broer og oldtidsfund (2009-serien) bliver ugyldig samtidig med de ældre seddelser. Der vil ikke længere blive sendt nye 1000-kronesedler i omløb, og 1000-kronesedler vil være ugyldige som betalingsmiddel efter 31. maj 2025.

Fra 1. juni 2025 og frem til lanceringen af en ny seddelserie i 2028-2029 vil der dermed være én gyldig seddelserie bestående af fire sedler: 50-, 100-, 200- og 500-kronesedler. Se illustrationen nedenfor.

En ny sikkerhedsopdateret version af 500-kronesedlen blev sendt i omløb i 2020, og fra begyndelsen af 2024 og i 2025 vil også sikkerhedsopdaterede 50-, 100- og 200-kronesedler i den nuværende serie blive sendt i omløb.

Disse sedler og -serier bliver ugyldige efter 31. maj 2025

Pengesedler, der bliver ugyldige

efter 31. maj 2025

2009
Broer og oldtidsfund
Kun 1000-kronesedlen

1997
Portrætter og kirkekunst
Alle sedler

1972
Portrætter og dyr
Alle sedler

1952
Portrætter og landskaber
Alle sedler

1944
Ombytningsserien
Alle sedler

Gyldige pengesedler

efter 31. maj 2025

2009
Broer og oldtidsfund
Alle sedler, undtagen 1000-kronesedlen

Opgraderes
i 2025

Opgraderes
i 2024

Opgraderes
i 2024

Opgraderet
i 2020

Få det fulde overblik over sedler, der bliver ugyldige, på nationalbanken.dk/fremtidenskontanter

God tid til at gennemføre omstillingen

Frem til og med 31. maj 2025 vil borgere og virksomheder fortsat kunne bruge 1000-kronesedlen og de ældre seddelseserier til at betale med. Både i butikker og ved betalinger mellem borgere og hos bankerne.

1000-kronesedlen og sedler fra 1997-serien kan indsættes på en konto via deres banks kontantautomater og i egen bank. Nogle automater kan også modtage endnu ældre sedler. Borgere og virksomheder vil også kunne indsætte ældre seddelseserier på deres konto i egen bank frem til 31. maj 2025.

Der vil være forskel på, hvordan de enkelte banker i praksis tilbyder deres kunder at indsætte kontanter på en konto. Derfor skal man som borger se på sin egen banks hjemmeside, hvordan banken tilbyder at håndtere kontanter, og hvor store beløb og hvilke sedler bankens kontantautomater kan tage imod.

En ny seddelseerie – for alle danskere

Arbejdet med den nye seddelseerie er netop begyndt, og Nationalbanken planlægger

i løbet af foråret 2024

at inddrage danskerne i vurderingen af mulige temaer for den kommende seddelseeries motiver. Herudover vil danskerne over de kommende år få indblik i, hvordan en ny seddelseerie bliver til.

Hvorfor bliver ældre sedler ugyldige?

De fem seneste seddelserier fra 1944 til den nyeste serie fra 2009 er alle lovlige betalingsmidler i dag, og butikker og virksomheder er med få undtagelser forpligtet til at acceptere betalinger med dem, men især de fire ældste serier har i praksis vidt forskellige anvendelsesmuligheder: Ældre sedler fra før 1997 kan være svære at anvende i butikker og ved privat handel, da kun få borgere og butiksansatte genkender og føler sig trygge ved at modtage de ældre seddelserier. Nogle ældre seddelserier kan benyttes i kontantautomater og butikkernes kontantsystemer, mens andre ikke kan.

Det er ikke hensigtsmæssigt, at pengesedler med ens gyldighed i praksis ikke kan anvendes ens i samfundet. Usikkerheden om, hvordan seddelserierne kan bruges, risikerer at skade tilliden til kontanter på sigt. På den baggrund har Nationalbanken besluttet at hjemkalde de ældre seddelserier.

Hvorfor skal 1000-kronesedlen ikke længere indgå i den danske seddelseerie?

Nationalbanken har i overensstemmelse med erhvervsministeren besluttet, at 1000-kronesedlen ikke skal indgå i en ny seddelseerie. 1000-kronesedlen er ikke vigtig for at understøtte sikre og effektive betalinger i Danmark.

Det skyldes bl.a., at kontanter i dag i mindre grad anvendes til at gennemføre betalinger, og at værdien af kontantbetalinger i langt størstedelen af tilfældene er mindre end 500 kr. Samtidig sætter hvidvaskreglerne grænser for, hvor store betalinger der må foretages med kontanter.

Den finansielle sektor og detailhandlen har tidligere tilkendegivet, at de ønsker en udfasning af 1000-kronesedlen. Det vil bl.a. reducere behovet for byttepenge hos butikkerne. Dermed bliver kontanthåndteringen lettere for butikkerne uden at begrænse borgernes mulighed for at betale med kontanter. Politiet vurderer samtidig, at 1000-kronesedlen i højere grad end andre sedler anvendes til at understøtte økonomisk kriminalitet af forskellig karakter.

Selvom antallet af forfalskninger af danske sedler stadig er begrænset, er 1000-kronesedlen i stigende grad genstand for forsøg på forfalskninger. Det kan skade tilliden til kontanterne.

1000-kronesedlen i den nuværende seddelserie med motiver af danske broer og oldtidsfund (2009-serien) bliver derfor ugyldig efter 31. maj 2025, samtidig med at ældre sedler bliver ugyldige. Når den nye seddelserie udstedes, forventeligt i 2028-2029, vil den bestå af 50-, 100-, 200- og 500-kronesedler.

Grønland og Færøerne

I Grønland anvendes samme seddelserier som i Danmark. Når ældre danske pengesedler og den nuværende 1000-kroneseddel bliver ugyldige efter 31. maj 2025, bliver disse pengesedler således også ugyldige i Grønland.

Færøerne har deres egne pengesedler, som har samme værdi og format som de danske pengesedler. I lighed med Danmark er ældre færøske seddelserier også gyldigt betalingsmiddel på Færøerne. De færøske sedler er dog ikke gyldige som betalingsmiddel i Danmark, men kan ombyttes til danske sedler.

Indkaldelsen af danske pengesedler gør ikke de færøske seddelserier ugyldige. Regeringen er i dialog med de færøske myndigheder, om der også skal ske en indkaldelse af den færøske 1000-kroneseddel og de ældre færøske sedler.

Fokus på særlige grupper

Når de ældre seddelserier og 1000-kronesedlen efter 31. maj 2025 ikke længere er gyldigt betalingsmiddel i samfundet, kan de ikke indløses i banker eller bruges i butikker.

I en periode på et år herefter, frem til 31. maj 2026, vil Nationalbanken indløse sedler fra borgere og virksomheder, der ikke har haft mulighed for at indsætte kontanterne i deres bank, veksle dem i vekselkontorer eller anvende dem i detailhandlen inden fristens udløb den 31. maj 2025. Det kan være fx være borgere, der ikke har en bankkonto i Danmark, eller udenlandske borgere.

Nationalbankens indleveringssteder vil åbne inden udgangen af 2024. Nationalbanken vil i løbet af 2024 kommunikere om beliggenhed, åbningstider samt regler og betingelser for brug af Nationalbankens indleveringssteder.

Fortsat fokus på bekæmpelse af hvidvask

Nogle borgere, som ellers kun har et begrænset brug af kontanter, kan få brug for at indlevere større kontantbeløb end normalt, fx som følge af indlevering af opsparede kontanter, der står til at blive ugyldige.

Når banker, vekselkontorer og butikker modtager kontanter fra borgere og virksomheder, vil de være underlagt gældende hvidvaskregler og foretage de samme kontroller som i dag. Dokumentationskravene og reglerne er fastlagt for at modvirke økonomisk kriminalitet i samfundet.

I banken vil man derfor kunne møde krav om at dokumentere eller sandsynliggøre, at kontanterne er fremskaffet på lovlig vis. Dokumentationskravene og de praktiske omstændigheder kan i nogle tilfælde opleves som besværlige og som en gene for borgere og virksomheder, der ønsker at indsætte kontanter i banken. Nogle kan opleve, at banken ikke tillader dem at indsætte kontanter på deres konto, hvis de ikke i tilstrækkelig grad kan redegøre for kontanternes oprindelse.

Eventuelle ulemper for den enkelte må dog opvejes mod, at vi som samfund ikke åbner døren for økonomisk kriminalitet.

Regeringen har tilkendegivet, at den i fra starten af 2024 vil fremsætte lovforslag om at nedsætte grænsen for, hvor mange kontanter man må betale med kontanter i butikker m.v., fra 20.000 kr. til 15.000 kr.

Nationalbanken samarbejder tæt med andre myndigheder, den finansielle sektor, detailhandlen og relevante interessegrupper for at sikre, at borgerne er oplyst om, at ældre sedler og den nuværende 1000-kroneseddel bliver ugyldige, og at borgerne kender mulighederne og fristerne for at anvende sedlerne i butikkerne eller indsætte i banken.

Når Nationalbankens indleveringssteder åbner, vil de føre hvidvaskkontrol efter samme regler som banker og vekselkontorer.

Nationalbanken udsteder pengesedlerne

En af Nationalbankens vigtigste opgaver er at bidrage til sikre og effektive betalinger i Danmark. Det gælder både digitale betalinger og betalinger med kontanter. Nationalbanken har udstedt pengesedler siden 1818, da Nationalbanken blev oprettet, og det fremgår af § 8 i nationalbankloven fra 1936, at Nationalbankens sedler er lovligt betalingsmiddel.

Formelt bliver ældre seddelserier og den nuværende 1000-kroneseddel gjort ugyldige som betalingsmiddel pr. 31. maj 2025 gennem en bekendtgørelse, som erhvervsministeren udsteder. Men indkaldelsen af sedlerne, som processen kaldes, sker på opfordring af Nationalbanken.

Det er i praksis bankerne, der tager imod de pengesedler, bankernes kunder ønsker at indsætte på deres konti. Under hvilke praktiske omstændigheder bankerne håndterer denne opgave, fastlægges af den enkelte bank. Håndteringen skal – som i alle andre sammenhænge – ske i henhold til hvidvaskreglerne, som er fastlagt af Finanstilsynet.

Baggrund for initiativerne – Nationalbankens kontantanalyse 2023

Nationalbanken er udstedende myndighed af sedler og mønter i Danmark og spiller en central rolle i kontanthåndteringen. Derfor er det vigtigt for Nationalbanken at identificere de udfordringer, der har betydning for, om borgere og virksomheder i et samfund med lavt brug af kontanter fortsat har adgang til sikre og effektive betalinger i Danmark.

Nationalbanken har offentliggjort en analyse af kontanters rolle i samfundet. Analysen peger på, at der også fremover er brug for kontanter for at understøtte sikre og effektive betalinger i Danmark.

Analysen viser også, at kontantinfrastrukturen løbende er blevet tilpasset til ændringerne i kontantanvendelsen i Danmark. Den nødvendige kontantinfrastruktur er stadig til stede ift. at sikre, at borgere og virksomheder kan få adgang til og komme af med kontanter i dag.

Ældre seddelserier, som fortsat er gyldige betalingsmidler, er dog ikke nødvendige i forhold til at understøtte sikre og effektive betalinger. Tværtimod er de for mange borgere svært genkendelige, hvilket går ud over tilliden til disse sedler. Det fremgår af analysen, at 1000-kronesedlen ikke er vigtig for, at borgere og virksomheder kan foretage sikre og effektive betalinger med kontanter. Der er samtidig samfundsmæssige omkostninger forbundet med 1000-kronesedlen i forhold til blandt andet kriminalitet

Publikationer

NYT

Nyt kan være en nyhedsartikel i sig selv eller en appetitvækker, der giver et hurtigt indblik i en af Nationalbankens længere publikationer. Nyt er for dig, der har brug for et let overblik og godt kan lide en tydelig vinkling.

STATISTIKNYHED

Statistiknyheder sætter fokus på de nyeste tal og tendenser i Nationalbankens statistikker. Statistiknyheder henvender sig til dig, der vil have hurtig indsigt i aktuelle finansielle data.

RAPPORT

Rapporter er en tilbagevendende beretning om Nationalbankens arbejdsområder og virksomhed. Her finder du bl.a. Nationalbankens årsrapport. Rapporter er for dig, der har brug for en status og opdatering på den forgangne periode.

ANALYSE

Analyser fokuserer på aktuelle emner, som er særligt relevante for Nationalbankens formål. Analyser kan også indeholde Nationalbankens anbefalinger. Her finder du bl.a. vores prognose for dansk økonomi og vores vurdering af den finansielle stabilitet. Analyser henvender sig til dig, der har en bred interesse for økonomiske og finansielle forhold.

ECONOMIC MEMO

Economic Memo giver indblik i det analysearbejde, som Nationalbankens ansatte er i gang med. Economic Memo indeholder fx baggrundsanalyser og metodebeskrivelser. Economic Memo henvender sig primært til dig, der i forvejen har kendskab til økonomiske og finansielle analyser.

WORKING PAPER

Working Paper præsenterer forskningsarbejde fra både ansatte i Nationalbanken og vores samarbejdspartnere. Working Paper henvender sig primært til dig, som er fagperson, og til dig med interesse for forskning inden for centralbankvirksomhed samt økonomi og finans i bredere forstand.

Danmarks Nationalbank
Langelinie Allé 47
2100 København Ø
+45 3363 6363

**DANMARKS
NATIONALBANK**

Pengesedler, der vil være ugyldige

efter 31. maj 2025

Alle pengesedler udstedt i 1944, 1952, 1972 og 1997 bliver ugyldige som betalingsmiddel efter 31. maj 2025. Det samme gælder for 1000-kronesedlen fra 2009-serien.

1944

Ombytningsserien

1952

Portrætter
og landskaber

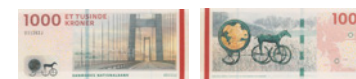
1972

Portrætter
og dyr

1997

Portrætter
og kirkekunst

2009

Broer og
oldtidsfund

1944 Ombytningsserien

Ugyldige efter 31. maj 2025

5 kroner

Denne seddel kan ikke indsættes på konto. Den har været ugyldig som betalingsmiddel siden 1954.

10 kroner

Oprindelig version fra 1944. Denne seddel kan ikke indsættes på konto. Den har været ugyldig som betalingsmiddel siden 1954.

Opgraderet version fra 1947. Denne seddel kan ikke indsættes på konto. Den har været ugyldig som betalingsmiddel siden 1954.

50 kroner

Udgivet i 2 versioner. Lys lilla og mørk lilla.

100 kroner

Udgivet i 2 versioner. Lys grøn og mørk grøn.

500 kroner

Serien blev i hemmelighed udviklet i 1943 og 1944. Den blev brugt til pengeombytningen i 1945 umiddelbart efter afslutningen på 2. verdenskrig. Forsiden på de fleste af sedlerne blev tegnet af maler og tegner Gerhard Heilmann.

Værdier

5, 10, 50, 100 og 500 kroner

Kendetegn

5 kroner

Udstedt: 1945
Format: 130 x 72 mm

Motiver: Sammenslyngede femtaller | Rosetter med det lille rigsvåben i midten.

10 kroner

Udstedt: 1945-1947
Format: 131 x 80 mm | 130 x 80 mm

Motiver (opgraderet version): Tangdekoration | Rosetter med det lille rigsvåben i midten.

50 kroner

Udstedt: 1945
Format: 156 x 100 mm

Motiver: Båd med fiskere | Rosetter med det lille rigsvåben i midten.

100 kroner

Udstedt: 1945
Format: 156 x 100 mm

Motiver: Tangdekoration omkranset af delfiner | Rosetter med det lille rigsvåben i midten.

500 kroner

Udstedt: 1945
Format: 174 x 108 mm

Motiver: Landmand bag hestetrukken plov | Rosetter med det lille rigsvåben i midten.

1952 Portrætter og landskaber

Ugyldige efter 31. maj 2025

5 kroner

10 kroner

Oprindelig version fra 1952.
Denne seddel kan ikke indsættes på konto. Den har været ugyldig som betalingsmiddel siden 1954.

Opgraderet version fra 1954.

50 kroner

100 kroner

500 kroner

Designet på sedlerne blev til i samarbejde mellem arkitekt og grafiker Gunnar Biilmann Petersen, Nationalbankens tegner Gunnar Andersen samt tegner og arkitekt Ib Andersen. Sedlerne viser portrætter af kendte danskere på forsiden og landskaber på bagsiden.

Værdier

5, 10, 50, 100 og 500 kroner

Kendetegn

5 kroner

Udstedt: 1952
Format: 125 x 65 mm

Motiver:
Thorvaldsen og marmorskulpturen "De tre gratier" | Vor Frue Kirke, Kalundborg.

10 kroner

Udstedt: 1952/1954
Format: 125 x 65 mm | 125 x 71 mm

Motiver:
H. C. Andersen og storkerede fra Asminderød | Egeskov Mølle.

50 kroner

Udstedt: 1957
Format: 153 x 78 mm

Motiver:
Ole Rømer og Rundetårn | Stenvad langdyse på Djursland.

100 kroner

Udstedt: 1962
Format: 155 x 78 mm

Motiver:
H. C. Ørsted og kompas med en elektrisk ledning | Kronborg.

500 kroner

Udstedt: 1964
Format: 175 x 90 mm

Motiver:
Christian Ditlev Frederik Reventlow og landmand med hest og plov | Roskilde Domkirke.

1972 Portrætter og dyr

10 kroner

20 kroner

50 kroner

100 kroner

Udgivet
i 2 versioner

Opgraderet
version 1995

500 kroner

1000 kroner

På forsiden af sedlerne ses portrætter, som blev graveret på grundlag af malerier af den danske maler Jens Juel. Dyrene på sedlernes bagsider er lavet efter akvareller og tegninger af tegner og arkitekt Ib Andersen samt Nationalbankens tegner Gunnar Andersen.

Værdier

10, 20, 50, 100, 500 og 1000 kroner

Kendetegn

10 kroner

Udstedt: 1980

Format: 125 x 72 mm

Motiver:

Cathrine Sophie Kirchhoff | Edderfugl, hun i pragtdragt.

20 kroner

Udstedt: 1980

Format: 125 x 72 mm

Motiver:

Pauline Tutein | Gråspurve.

50 kroner

Udstedt: 1975

Format: 139 x 72 mm

Motiver:

Engelke Charlotte Ryberg | Karusse.

100 kroner

Udstedt: 1974/1995

Format: 150 x 78 mm

Motiver:

Selvportræt Jens Juel | Sommerfuglen "rødt ordensbånd".

500 kroner

Udstedt: 1974

Format: 164 x 85 mm

Motiver:

Ukendt dame, sandsynligvis Franziska Genova von Qualen | Firben.

1000 kroner

Udstedt: 1975

Format: 176 x 94 mm

Motiver:

Thomasine Heiberg | Egern.

Danmarks Nationalbank 2023

1997 Portrætter og kirkekunst

50 kroner

Udgivet
i 2 versioner

100 kroner

Udgivet
i 2 versioner

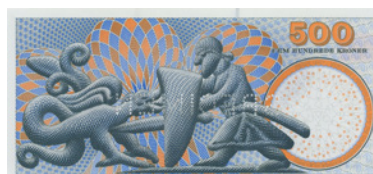
200 kroner

Udgivet
i 2 versioner

500 kroner

Udgivet
i 2 versioner

1000 kroner

Udgivet
i 2 versioner

Sedlerne blev designet af Nationalbankens tegner Johan Alkjær. På forsiden ses portrætter af danske kunstnere og videnskabsfolk, mens bagsiden er prydet med motiver fra kultur og kirkekunst.

Værdier

50, 100, 200, 500 og 1000 kroner

Kendetegn

50 kroner

Udstedt: 1999/2005
Format: 125 x 72 mm

Motiver:
Forfatteren Karen Blixen | Kentaur
i Landet Kirke på Tåsinge.

100 kroner

Udstedt: 1999/2002
Format: 135 x 72 mm

Motiver:
Komponisten Carl Nielsen | Basilisk
fra Tømmerby Kirke i Vester.

200 kroner

Udstedt: 1997/2003
Format: 145 x 72 mm

Motiver:
Skuespilleren Johanne Luise Heiberg |
Løve fra apsis på Viborg Domkirke.

500 kroner

Udstedt: 1997/2003
Format: 155 x 72 mm

Motiver:
Atomfysikeren Niels Bohr | Kampklædt ridder
og drage fra døbefonten i Lihme Kirke.

1000 kroner

Udstedt: 1997/2003
Format: 165 x 72 mm

Motiver:
Billedkunstnerne Anna og Michael Ancher |
Turneringsscene fra Bislev kirke.

2009 Broer og oldtidsfund

1000 kroner

Forside

Bagside

Motiverne på alle seriens sedler er designet af Karin Birgitte Lund. Temaet er danske broer og oldtidsfund.

På 1000-kronesedlen ses Storebæltsbroen og Solvognen fra Trundholm Mose.

1000-kronesedlen er den eneste seddel fra serien, der bliver gyldig efter 31. maj 2025.

Værdi

1000 kroner

Kendetegn

1000 kroner

Udstedt: 2011

Format: 165 x 72 mm

Motiver:

Storebæltsbroen | Solvognen fra Trundholm Mose.